

καὶ ὁ κ. Σπύρος Ματσούκας (ὁ τρίτος μετὰ τὸν τίτλο «ἐθνικὸς ἀρχιποιητής»), ποὺ εἶχανε εἰσφέρει αὐτὴ τὴ θέση, θὰ μείνουν ἔτσι στὰ κρῦα τοῦ λουτροῦ, δίχως γαλόνια καὶ σακαράκα.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΤΑ ΔΡΑΚΟΥΛΕΙΑ

Φίλε Νομῶ,

Ὁ κ. Δρακούλης στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ περιοδικοῦ τοῦ «Ἐρευνα» δημοσιεύει ἄρθρο γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ κίνηση τῆς Ῥωμοσύνης στὸ 1909. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ κάνει λόγο γιὰ τὴν «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία» καὶ γιὰ τὸ «Μέλλον» ποὺ ἐβγαίνει πέρυσι καὶ ποὺ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ διευθύνω.

Στὶς παρατηρήσεις του καὶ γιὰ τὴν Ἐταιρεία καὶ γιὰ τὴν ἐφημερίδα φαίνεται καθαρὰ κακόπιστος ἢ τουλάχιστο ἀκαταλόγιστος. Ὁ κ. Δρακούλης δὲν ξεχνᾷ κάποιες κάκιες του. Τὸ ἔργο τῆς «Κοινωνιολογικῆς» δὲν τὸ βρίσκει ὅπως τὸ θέλει, ὅχι γιατί θέλει νὰ κρίνῃ αὐστηρά, ἀλλὰ γιατί δὲν ἔγινε δεκτὴ ἡ πρότασή του διὰ τῶν ἐδῶ «ἐν χορτοφαγίᾳ» ὁπαδῶν του νὰ τὸν κάνουν πρόεδρο καὶ νὰ πάῃ καὶ τὸ συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας στὸ ξενοδοχεῖο ποὺ ἔμενε νὰ τοῦ πῇ «Πέκειμ ἐφέντημ». Τὸ τί ἔκανε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία», ὁ κ. Δρακούλης δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κρίνῃ. Εἶναι πολὺ γέρος καὶ πολὺ σκουριασμένος, καὶ ὅχι τόσο ἐλεύθερος ἀπὸ πολλὰ ψέμματα γιὰ νὰ ἄγῃ τὴν αὐστηρότητα νὰ τῆς πῇ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

Ὅσο γιὰ τὸ «Μέλλον», ποὺ λέει πὼς «δὲν ἀπέβη ὅπως ἄχρηστον» καὶ νόμισε πὼς μᾶς σβύνει ἔτσι μὲ μιὰ μονοκοντυλιά, δὲ μᾶς πολυσκοτίζει. Τὸ ἔργο μας δὲν εἶταν γιὰ νὰ τὸ χειροκροτήσῃ ὁ κ. Δρακούλης, οὔτε γιὰ νὰ δώσῃ τίς λίρες του ποὺ μπορούσαμε νὰ ἔχουμε, κολακεύοντας τὴ γεροντικὴ ματαιοδοξία του καὶ δημοσιεύοντας ἄρθρα τετράστυχα τοῦ ἐρχομοῦ του πέρυσι ὅταν ἦρθε στὴν Ἀθήνα καὶ ζήτησε νὰ πᾶνε οἱ πιστοὶ νὰ τὸν προσκυνήσουν.

Μπορούσαμε νὰ δημοσιεύσουμε καὶ τὸ κλισέ του καὶ νὰ γράψουμε ἀποκάτω ἄσπρα ἄσμάτων, ὅπως ἔκαμε τίς προάλλες ὁ «Ἐργάτης» τοῦ Βόλου.

Μὰ μεῖς εἴπαμε δὲν πηγαίναμε γιὰ τὸν κ. Δρακούλη καὶ τόχουμε γιὰ τιμὴ μας πὼς στὸ ἔργο μας δὲν ἄγγισε χέρι. Εἶναι βέβαια ἄνθρωπος φιλότιμος

καὶ ἐντιμος, ἀλλὰ δὲν εἶναι νέος, οὔτε βγάζει τὸν ἐκυτό του ὡς πρόσωπο ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅπως προσβύουμε μεῖς. Ἄν τὸ ἔργο μας ἔκαμε καλὸ, θὰ μᾶς κρίνουν ἄλλοι καὶ θὰ δεχτοῦμε τὸ κάθε τι ποὺ θὰ μᾶς ποῦν οἱ ἀληθινοὶ καὶ κεινοὶ ποὺ βλέπουν μὲ τὰ μάτια ὁλοκάθαρα.

Μὰ λέει κ' ἓνα ψέμμα ὁ κ. Δρακούλης, πὼς τὸ «Μέλλον» τὸ ἐβγαλε ἡ «Κοινωνιολογικὴ Ἐταιρεία». Ἐκεῖνοι ποὺ μᾶς παρακολούθησαν ξέρουν πὼς τὸ «Μέλλον» ἐβγήκε τὸ Νοέμβριον τοῦ 1908 καὶ τὸ Γενάρη τοῦ 1909 ἀγγέλιε τὴν ἱδρυσι τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἐταιρείας» ποὺ ἀποτελέστηκε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ βρέθηκαν γύρω στὸ «Μέλλον». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἓνας κόκκος καλῆς πίστης θὰ ἔπειθε τὸν κ. Δρακούλη νὰ γράψῃ τὴν ἀλήθεια.

Ἐκεῖνο ποὺ τοῦ συνιστοῦμε εἶναι νὰ δημοσιεύῃ στὴν «Ἐρευνα» ἄρθρα «βιονομικά, πνευματιστικά καὶ χορτοφαγικά» ἔτσι δὲ θὰ βρεθῇ κανεὶς στὴν ἀνάγκη νὰ πικράνῃ τὸν κ. Δρακούλη ποὺ τοῦ ὀφείλεται δὲ ὁ σεβασμὸς τῆς ἡλικίας του καὶ τοῦ καλοζωισμοῦ του.

Ἐμεῖς τοῦ δηλοῦμε πὼς πιά δὲ θ' ἀσχοληθοῦμε μὲ τ' ὄνομά του, ὅ,τι καὶ νὰ μᾶς ξαναπῇ· τὸ πολὺ πολὺ καμμιά φορὰ στὶς σκέψεις μου μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ στοιχεῖα μελέτης μπουρζουαζικῆς ἢ φρενολογικῆς.

Διόξ σου

Δ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΑΝΟΣΤΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Εἶχα, ἔχω καὶ θὰ ἔχω στὴ ζωὴ μου ἓνα ἰδανικό, — ν' ἀποδείξω ὅτι τὸ Ὡδεῖο, ἀφότου ἀναμορφώθηκε κατὰ πὼς λένε, ὅχι μόνον δὲν ὑπερεστὶ κανέναν ἰθνηκὸ προορισμὸ, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινὸ μορφωτικὸ ἴδρυμα, ἄσχετα ἀπὸ κάθε ἐθνικὴ ἀποστολῆς, δὲν παρουσιάζει καμμιά σοβαρὴ καὶ θετικὴ ἐργασία ἀξία προσοχῆς, τὸ πρόγραμμά του δέ, ὅπως καὶ ἂν τὸ πᾶρῃ κανεὶς, εἶναι ἔξω ἀπὸ κάθε νόημα τέχνης καὶ κάθε λογικῆς, ἐνῶ ἀνεκταντίας ἡ παλιὰ ἐποχὴ τοῦ Ὡδεῖου καὶ πῶς λογικὴ εἶτανε καὶ πῶς φυσικὴ καὶ γόνιμη.

Τὴ γνώμη μου αὐτὴ τὴν ὑποστήριξα πολλὰς φορές, τελευταῖα δὲ σὲ μιὰ σειρά ἀπὸ ἄρθρα στὸς «Καίρους», ἄρθρα ποὺ ἐτάραξαν τοὺς κύκλους με-

ρικῶν ἰνδιαφερομένων, ποὺ μ' ἐθεώρησαν γι' αὐτὸ ἀξιο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπάνω μου τουλάχιστο ὁ Αἰν-τσεϊος νόμος. Εἶχα ἀποφασίσει νὰ μὴν ἀπαντήσω σὲ μερικὰ ποὺ γιὰ μένα εἶναι ἀνάξια καὶ νὰ περιφρονηθοῦν ἀκόμα, ἀλλὰ γιὰ τὴ δυστυχία μου, ἐκεῖνα ποὺ γιὰ μένα δὲν ἦσαν παρὰ ἐμπαθεῖ μωρολογήματα ποὺ διάστρεφαν τίς ἐννοίαις τῆς πολεμικῆς μου, προερχόμενα δὲ ἀπὸ ἀπόφραστη ἄγνοια πραγμάτων, ἄλλοι εἰδικοί, τὰ ἐθεώρησαν ὡς σπουδαῖα κ' ἐβασίστηκαν σ' αὐτὰ γιὰ νὰ μὲ βρῖσουν σὺν τὸν τελευταῖον ἄνθρωπο τοῦ κόσμου. Καὶ τί δὲν μοῦ εἶπαν δὲ οἱ γενναῖοί μου κριτικοὶ! Σὰς παραθέτω μερικὰ γιὰ νὰ λάβετε μιὰν ἰδέαν.

Μοῦ εἶπαν ὅτι εἶμαι ἀναντρός, ὅτι ὅσα ἔγραψα εἶναι καυγὰς γιὰ τὸ πάπλωμα, μὲ εἶπεν πρῶτο τυχόντα, ἀξιο νὰ μὲ πάρουν μὲ τὸ κοντόξυλο κ.τλ.

Ἐγὼ γιὰ ὅλα αὐτὰ ποὺ τὰ θεωρῶ τίτλους τιμῆς καὶ ποὺ δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ νὰ μ' ἐνθαρρύνουν περσότερο στὸ νὰ συνεχίσω τὸν τίμιον ἀγῶνα ποὺ ἀνάλαβω, εἶμαι ἀναγκασμένος, ἐναντία ἀπὸ τὴ θέλησή μου ν' ἀπαντήσω, ὅχι τώρα, ἀλλὰ σὲ λίγες μέρες, σ' ἓνα βιβλίον ποὺ μαζὺ μὲ τὸ μουσουργὸ κ. Γεώργιον Ἀξιώτη θὰ βγάλουμε γιὰ τὸ Ὡδεῖο. Ἐἴςτ' ἐπὶ τὸ τέλος, γιὰ ἐπίλογον θὰ γράψω ὅπως πρέπει.

Ἐδῶ θέλω νὰ πῶ μόνον δύο πράγματα. Πρῶτον ν' ἀπορήσω μὲ τὴν ἐλαφρότητα τῶν εἰδικῶν ποὺ ἀνκμιχθήκανε σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ μὲ βρῖσανε, χωρὶς νὰ λάβουν οὔτε κἂν τὸν κόπον νὰ διαβάσουν ὅ,τι ἔγραψα, ἀλλ' ἐστήριξαν τὴν ὑβριστικὴ ἐπίθεσίν τους σὲ μερικὰ ἀνάξια μωρολογήματα ποὺ δὲν διεμνησύνουν τὸ ἀληθινὸ πνεῦμα τῆς πολεμικῆς μου, ἀλλὰ λένε σὲ πολλὰ ὁλωσδιόλου διαφορετικὰ πράγματα, δὲν ξέρω ἂν ἀπὸ παρεξήγηση ἢ ἀπὸ σκοπὸ. Καὶ πρὸς ἀποδείξιν τῆς παρερμηνείας αὐτῆς ἂς ἀκουσθοῦν τὰ ἑξῆς: Εἶπανε ὅτι ἐγὼ τῆθαλα μὲ τὸ Ὡδεῖο, γιατί, λένε, δὲν καλλιέργει τὴν ἐθνικὴ μουσικὴ, καὶ ὅτι εἶχα τὴν ἀπαίτησιν τὸ Ὡδεῖο νὰ βγαῖε μεγαλοφυῆς. Ποῦ τὰ νύσαν γραμμὲν κ' αὐτὰ, ἀπορῶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ μένω κατάπληκτος! Γιατί, ὠρισμένως, πρέπει νὰ εἶναι βλάκας κανεὶς γιὰ νὰ γράψῃ τέτοια πράγματα. Ἐγὼ εἶπα μόνον τὰ ἑξῆς κατὰ λέξιν στὰ φύλλα τῶν «Καιρῶν» τῆς 24ης καὶ 25ης Νοεμβρίου τοῦ περασμένου χρόνου στὸ κεφάλαιο μὲ τὸν τίτλον «Τὰ δημοτικὰ τραγούδια»: «Ἐχομε ἓναν πολῦτιμον καὶ ἀνεχτίμητον θησαυρὸν στὸν τόπον μας, τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, ποὺ

πῶς αὐτὸ ἀπὸ τὰ χεῖλη του! Ὁ Ποιητὴς ποὺ πρέπει νὰ εἶναι διάπλατα ἀνοιχτὰ τὰ παραθύρια του στὴ ζωὴ, ἀπληστα θέλοντας νὰ δοκιμάζῃ ὅλο καὶ καινούργιες ἡδονὰς καὶ καινούργιους καημούς. Ὁ Ποιητὴς δ' ἀκούραστος ἀγαπητικὸς τῆς τραγικῆς ὥραιότητος τῆς ὑπαρξῆς. Ποῦ τραγουδεῖ μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην τὸν οὐρανὸν καὶ τὴ θάλασσαν, τίς χαρὰς καὶ τὰ δάκρυα. Ποὺ φέρνει στὰ χεῖλη του διονυσιακὰ μεθώντας, ὅλα τὰ ὥραϊα ποτήρια τῆς Ζήσης.

Τέτοιος, δυστυχῶς, δὲν εἶναι ὁ κ. Καβάφης. Κυτᾷ τὴ ζωὴ μέσα ἀπὸ τ' ἀψηλὰ τεῖχην, ποῦ, ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς λέει, ἀπῆλθεν γύρω του. Κ' εἶναι φριχτὰ ἀψηλὰ τὰ τεῖχη τῆς σκλαβιάς καὶ μαρμαζώρικη καὶ ἀρρωστημένη ἡ ψυχὴ ποὺ ἀναστενάζει ἐκεῖ μέσα—δυστυχῶς, γιὰ τὴν ὥραϊαν ποίησιν τοῦ κ. Καβάφη, ποὺ τόσα πράγματα θὰ μᾶς ἔλεγε ἂν ἐβγαίνει στὸν ἥλιον καὶ στὰ λουλούδια, στὶς χιονιὰς καὶ τίς μπόρες.

Ὅταν ἐπιπόλαια κυτᾷ τὴ ζωὴ, σκλάβος τῆς γίνεσθαι καὶ παιγνίδι, πατώντας ἀπ' τὴ χαρὰ στὸν πόνο καὶ ἀπ' τὸν πόνον στὴ χαρὰ. Ὅταν βαθύτερὰ τὴν κυτᾷ, νοιώθει τὴ φριχτὴν ματαιότητα κάθε χερνομίας καὶ κάθε κρυγῆς. Ἀνέγγιχτος εἶσαι ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν πόνον. Κι ὅταν ἀκόμα

πῶς βραβεῖα κυτᾷ τὴν ὑπαρξιν, τόσο πῶς ἁρμονικὴ καὶ τόσο πῶς ὥραϊα θὰ τὴναι βρεῖς. Θὰ δεῖς, ἓνας ρυθμὸς συνταράζει σ' ἓνα μουσικὸ ξέσπασμα ἀνεκλάλητης χαρᾶς, ὅλα τὰ πράγματα ποὺ ζοῦνε καὶ βιάζονται, γιατί ξέρουν πὼς γρήγορα θὰ πεθάνουν. Οἱ διάκρισις χαρᾶς καὶ πόνου, ὁμορφίας καὶ ἀσκήμιας δὲν ὑπάρχουν πιά. Ὅλα ἀδερφώνονται καὶ μεθῶνε κυτᾷ τὸν ἥλιον. Ὡ! δὲν ὑπάρχει πῶς πολῦτιμον ἀπὸ τὴ ζωὴ!

Κ' ἓνας ποὺ θέλει μὲ τὸ μέταλλο ἢ μὲ τοὺς ἥχους ἢ μὲ τὰ λόγια νὰ διακρινεῖ τίς στιγμὰς τῆς ζωῆς του, πρέπει βαθειὰ πρῶτα νὰ σκύβῃ καὶ νὰ κοῦσει τὴ μουσικὴ ποὺ κλειοῦν τὰ πράγματα καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἀλλοιῶς μὲ δλὴ τὴ φαινομενικὴ στοχαστικότητά του πολὺ ἐπιπόλαια ἀναλαβαίνει τὴ βαρύτητα εὐθύνῃ νὰ ὁδηγήσῃ καὶ νὰ διαπλάσῃ τίς ψυχὰς.

Μήτε ἐπιπόλαια αἰσιόδοξος, μήτε στενοσόνορος πεσιμιστὴς πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς. Ἡ νύχτα τῆς ζωῆς εἶναι γεμάτη ἀστρά. Κι ὅσο πῶς σκοτεινὴ ἢ νύχτα, τόσο πῶς λαμπερὰ τ' ἀστρά. Ἐστὶ σ' ἓνα σκαλοπάτι πῶς ἀψηλὸ, ἀποκορυφώνονται καὶ σμίγουν καὶ πλέριες γίνονται οἱ δύο στενὲς ἀντίληψεις.

Νὰ ξέρεις τὴ φρίκην τῆς ζωῆς, τὴ ματαιότητά

καὶ τραγικότητα καὶ νὰ μὴ σπᾶς, παρὰ ν' ἀντέχεις καὶ νὰ χαίρεσαι τὸ θέαμα τῆς ζήτησης. Ὅσο πῶς ἄρμυρὰ τὰ δάκρυα τόσο πῶς ἡδονικὰ σοῦ δίνουν τὴ συναίσθησιν πὼς ζεῖς. Νὰ ζεῖς, ν' ἀπλώνεις τὰ χεῖριά σου, τοὺς λογισμούς, νὰ χαίρεσαι τὸν ἥλιον καὶ τίς βροχές, νὰ νοιώθεις τὸ χυμὸ τῆς ζωῆς ν' ἀνεβαίνει καὶ νὰ φουντώνει καὶ νὰ ξεφουντώνει μέσα στὸ αἷμα σου, νὰ ξέρεις πὼς θὰ πεθάνεις καὶ νὰ τὰ φωτοστεφανώσεις ὅλα μὲ τὸν ἡδονικόντο γαλάζιον κύκλον τῶν ἐφήμερων καὶ τῶν ἐτοιμοθάνατων. Ἡ νύχτα κ' ἡ θλίψη ὁρμὴ νὰ σοῦ γενεῖ γιὰ τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ. Νὰ, τὸ εὐρυμέτωπον, τὸ ὁλοκληρωτικόν, τὸ θεϊκὸ κήρυγμα τῆς Ποίησης!

Τέτοιος δὲν εἶναι ὁ κ. Καβάφης. Στάθηκε στὴ μέση. Δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ ταυτόχρονα τὴ διπλοπρόσωπον δακρυόγελον ζωὴ. Τέτοιος κανένας ἀπὸ ὅσους δικούς μας γράφουν σήμερον δὲν εἶναι. Θαρρεῖς κ' ἡ σκέψιν δὲ μέστωσε ἀκόμα ἢ πὼς εὐτὺς ὡς μεστώσει στέκει στὴ μέση περιφροσὴ καὶ τὴν παίρνει ὁ διαταγμὸς καὶ ὁ φόβος. Ἐχομε θαρρεῖς καὶ στὴ φιλολογικὴ ζωὴ μας ὅλους τοὺς πόθους τῆς νιότης καὶ ὅλες τίς ἀνικανότητες τῶν γερατειῶν.

Κάστρο (τῆς Κρήτης), 4[12]1909.

ΠΕΤΡΟΥΛΑ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

τά θαύμασαν ως τώρα και τὰ μελέτησαν μόνον οἱ ξένοι. Σ' αὐτὰ ἀνβασισθῶν καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀνἀνωχρήσουν οἱ Ρωμιοὶ μουσουργοὶ ἡμποροῦν νὰ φτάσουν στὴν ἀνώτερη παραγωγή μιᾶς ἀψηλῆς τέχνης, ποῦ ἐνῶ θὰ κρατᾷ τὸν χαραχτήρα τῆς φυλῆς, θὰ εἶναι καὶ παγκόσμιας ἐπιβολῆς.

Τί ἔκανε τὴν τὸ Ὁδεῖο γιὰ τὸ ἀνώτατο αὐτὸ ἰδανικόν; Τὸ μόνον ποῦ ἔκανε εἶναι ν' ἀφήσῃ ἀνεχτέλεστο τὸ περίφημο κληροδόχημα τοῦ Ἀδέρωφ ποῦ εἶχε τὸν σκοπὸ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς Ρωμιούς μουσουργοὺς στὸ ἔργο τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐθνικῆς τέχνης. Γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἰδανικοῦ ἔπρεπε τὸ Ὁδεῖο, ποῦ εἶχε ἐκατομμύρια στὴ διάθεσίν του, νὰ εἶχε φροντίσει μὲ ζῆλον, ἰδιαιτέρα δὲ γιὰ τὴν περισυλλογὴ τῶν σκορπισμένων σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό αὐτῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν ποῦ μέρα μὲ τὴν ἡμέραν, μὲ τὴν ἐπὶ τῆς ξενικῆς μουσικῆς χάνονται καὶ καταστρέφονται. Ἐπρεπε ἀντὶ νὰ εἶχε συγκεντρώσει ὅλες του τὶς ἐνέργειαι εἰς τὸ νὰ παράγῃ θηλυκὲς κλειδοκουμβολιστικὲς μετρίότητες, νὰ εἶχε δώσει μεγάλη σημασίαν στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τῶν ἀνωτέρων θεωρητικῶν μαθημάτων(*) καὶ νὰ προετοιμάζεν ἔτσι τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ὀρυξὶ μιᾶς τάξης ὅπου νὰ σπουδάζεται σοβαρὰ ἡ σύθεσις καὶ ὅπου οἱ Ρωμιοὶ μαθητὲς ἀφοῦ θὰ ἀποκτοῦσαν τέλεια μόρφωσιν, θάβρισκαν κ' ἕνα πολυτιμὸ ἐθνικὸ ὕλικὸ λαϊκῶν τραγουδιῶν ὅπου θὰ ἐπὶ-τιζαν τὴν ψυχὴν τοὺς καὶ θὰ προετοιμάζαν ἔτσι τὴν ρωμαϊκὴν τέχνην γιὰ τὸ μέλλον. Ποῦ ἐβασίστηκεν ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς ὁ Σολωμός, γιὰ νὰ χτίσῃ τὸ μεγάλο ποιητικὸν τοῦ μνημεῖο, ἂν ὅχι στὰ δημοτικὰ τραγουδιὰ τῆς πατρίδας του;»

Ἔτσι ὠρίσθη τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ὁδείου ἀπέναντι στὸ ἰδανικὸν τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς. Στὰ ἴδια δὲ φύλλα τῶν «Καιρῶν» τῆς 23ης καὶ 24ης Νοεμβρίου ποῦ ἀνέφερα, διηλώνοντας γιὰ τὸ Ἑθνικὸν Ὁδεῖο, ἔπρεπε τὸ φαντάζομαι στὸ μέλλον, λέω τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Ὁδεῖο, στὸ μέλλον, ἔπρεπε νὰ εἶναι πρῶτιστα ἰδρυμα ἐθνικόν, καὶ λέγοντας αὐτὸ ἐννοῶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔτρεφε τέτοια ἰδανικά, ὥστε ὅλες οἱ ἐνέργειαι τοῦ νὰ ἐγύριζαν σ' ἕνα σημεῖο, στὸ νὰ προετοιμάζαν δηλαδὴ μιὰν Ἑλληνικὴν μουσικὴν ζωὴν. Καὶ τοῦτο ἡμποροῦσε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ κανεὶς πρῶτα μὲ τὸ νὰ ἐγένοντο πρᾶξιμοι στὸ Ὁδεῖο μόνον οἱ

(*) Τὰ θεωρητικὰ μαθήματα στὸ Ὁδεῖο, στὰ χάλια ποῦ εἶναι, ὕστερὰ ἀπὸ εἰκοσιν ἑτῶν ἐργασία, ἀναλογοῦν μὲ τὰ μαθήματα νηπιγωγείου στὸν κλάδον τῶν γραμμάτων.

ἑλληνικὲς ἰδιοφυεῖς, δεύτερον μὲ τὸ νὰ μελετοῦσε κανεὶς τὶς φυσικὰς κλίσεις τῆς φυλῆς μας σὲ ὀρισμένα εἶδη μουσικῆς, γιὰ νὰ τὶς καλλιεργῇ μὲ ζῆλον, καὶ τρίτον μὲ τὴν συγκέντρωσιν στὸ Ὁδεῖο ὅλων τῶν δυνατῶν καὶ γόνιμων Ρωμιῶν μουσικῶν ποῦ εἶναι σκορπισμένοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν δὲ μιᾶς ἐλληνικῆς μουσικῆς προσωπικότητος ἀναγνωρισμένης ἀπὸ ὅλους ὡς ἀνώτερης κ.τ.λ. Βάσιν σταθερὴν κ' ἀναλλοίωτην τῆς μουσικῆς μόρφωσιν θὰ ἦταν βέβαια πάντα ἡ μελέτη καὶ ἡ λατρεῖς τῶν γιγάντων τῆς παγκόσμιας ἐπιβολῆς τέχνης, ἰδιαιτέρα δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ κλασικισμοῦ κ.τ.λ.»

Αὐτὰ κατὰ λέξιν εἶπα στοὺς «Καιροὺς». Φανταστῆτε τώρα τί σχέτη ἔχουν ὅλα αὐτὰ μ' ἐκεῖνα ποῦ λένε πῶς εἶπα, ὅτι δηλαδὴ γυρεύω νὰ βγάλῃ τὸ Ὁδεῖο μεγαλοφυεῖς στὴν ἐθνικὴν μουσικὴν!

Καὶ μιὰ ἄλλη ψευτιά ποῦ εἶπα γιὰ μένα εἶναι πῶς—λέει—γυρεύω στὸ Ὁδεῖο νὰ φέρω τὴν Ἰταλικὴν μουσικὴν! (ποιὰν ἀπὸ ὅλες;) Εἶναι περιττὸ νὰ πῶ ὅτι ἐγὼ δὲν εἶπα, ὅχι αὐτό, ἀλλ' οὔτε κάτι ποῦ νὰ μοιάζῃ θαμπὰ μ' αὐτὴ τὴν ιδέα, ὅσο δὲ καὶ ἂν πασχίζω νὰ καταλάβω τί θένε νὰ ποῦνε μ' αὐτὸ δὲν τὸ κατορθώνω. Παρακαλῶ λοιπὸν τοὺς π.ο. εἰδικούς ἀπὸ μένα νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσουν.

Ἐγὼ τί νομίζετε πῶς λέω στὰ ἄρθρα αὐτὰ ποῦ ἀνέφερα; Ἀκούστε:

«Οἱ καθηγητὲς τοῦ Ὁδείου στὸ μέλλον θὰ φροντίσουν νὰ ἐμπνεύσουν στοὺς Ρωμιούς μαθητὲς τὴν ἀγάπην γιὰ καθὲ ἑλληνικόν, θὰ τοῦ δημιουργήσουν δὲ σιγὰ σιγὰ μιὰ μέθοδον διδασκαλίας ποῦ ἐνῶ θὰ δέχεται ὅλων τῶν ξένων σχολῶν τὴν ἐπίδρασιν, δὲν θὰ εἶναι οὔτε Γερμανικὴ, οὔτε Γαλλικὴ, οὔτε Ἰταλικὴ, ἀλλὰ μέθοδος Ἑλληνικὴ προωρισμένη γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντίληψιν»

Ἄλλ' εἶναι περιττὸ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα νὰ πῶ περὶ τούτου.

Ἐκεῖνοι ποῦ χωρὶς νὰ μὲ διαβάσουν μ' ἐπολέμησαν μὲ τὸν βάναντο ἐκεῖνον τρόπον, θαρρῶ πῶς τὴν ἔπαθαν γιὰ καλὰ, ἀφοῦ βασιστήκανε σὲ ψευτεῖς καὶ σὲ μωρολογήματα ἄλλων ἀνέξων, ὅπως εἶπα, καὶ νὰ περιφρονηθοῦν ἀκόμα.

Καὶ ἕνα ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ στὸ ἄρθρον μου

αὐτό, ὅτι δηλαδὴ ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος εἶχε τὴν εὐγενῆ ιδέα ν' ἀναδημοσιεύσῃ στὴν ἐφημερίδα «Ἀθηναῖς» περικοπὲς μιᾶς μουσικῆς ἐπιστολῆς τοῦ νεαροῦ μαθητῆ κ. Βάρβογλη ποῦ πιστεύω πῶς σπουδάζει μουσικὴν στὸ Παρίσι καὶ ὁ ἡπίος ἀφοῦ πρῶτα πρῶτα, φυσικὰ, ἐθεώρησε ἀπαραίτητον νὰ μὲ βρῇ, ἐπαναλαμβάνει μὲ μαθητικὴ ἀκρίβεια, τι ἀπάνω κάτω εἶπα ἐγὼ στοὺς «Καιροὺς» γιὰ τὸ Ὁδεῖο.

Ὁ κ. Ξενόπουλος τώρα βρίσκει ὡς σοφὰ καὶ δίκαια ὅσα ἔγραψεν ὁ κ. Βάρβογλης, τὰ δικά μου δὲ τὰ ὀνομάζουν ἀδίκους καὶ ἐμπαθεῖς ἐπιθέσεις, ἐνῶ τὸ γράμμα τοῦ κ. Βάρβογλη δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μιὰ ἡχὴ τῶν ὅσων εἶπα ἐγὼ! Τὸ σημεῖον βολῆς, καθὼς βλέπετε, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι ἐγὼ, καὶ ὅ,τι εἶναι ἄδικο μόνον καὶ μόνον γιὰ τὸ γράμμα ἐγὼ, τὸ ἴδιο ἡμπορεῖ νὰ εἶναι δίκαιον καὶ σοφὸν γιὰ τὸ γράμμα ἑνὸς ἄλλου. Ἔτσι τὸ θέλει ὁ κ. Ξενόπουλος.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ἡ κριτικὴ στὴν τέχνην εἶναι πολὺ δύσκολον πρᾶγμα καὶ μάλιστα ἡ μουσικὴ κριτικὴ. Ἄν δὲ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ μουσικὴ τέχνη καὶ μὲ μ' αὐτὴ ἡ μουσικὴ κριτικὴ ἔρχεται τελευταία στὸν πολιτισμὸν ἑνὸς τόπου, φαντασθῆτε πόσο μακριὰ εἴμαστε ἀπὸ τὴν φάσιν αὐτὴν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν ἄνθρωποι ἐπαγγελλόμενοι τὸν κριτικὸν τῆς τέχνης δὲν κατορθώσαν ἀκόμα νὰ συμβιβάζουν τὴν διάνοιάν τοις οὔτε μὲ τὴν στοιχειώδη λογικὴν.

Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ*

Μὰς ἐκάλεσε ἐν' ἀπόγεμα καμιά δεκαριὰ στὸ δωμάτιόν του ἑνας φίλος, τελειόφοιτος τῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιον, γιὰ νὰ μᾶς πῇ κάτι.

Ὅταν σμίξαμε ὅλοι, ὁ φίλος μας ἀνοίξε ἕνα χειρόγραφο καὶ μᾶς διαβάσκει τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους» τοῦ Γιάννη Περγικαλίτη. Στὸ τέλος τοῦ καθὲ μύθου δὲν μπορούσαμε νὰ κρατήσουμε τὸ θαυμασμὸν μας γιὰ τὴν ἀπλότητά καὶ τὴν ἀφέλειαν τῶν στίχων, καὶ ὅταν, ἀφοῦ μᾶς διαβάσκει κάμποσους, μᾶς πρότεινε νὰ ἐνεργήσουμε γιὰ νὰ τοὺς τυπώσουμε σὲ βιβλίον, βρεθήκαμε ὅλοι σύμφωνοι.

Εἴχαμε πάρει πιά τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀλλάξαμε

ΣΤΟ ΒΟΥΡΚΟ

Τί φωνὴ ποῦ τὴν εἶχε ἡ στριγγλίτσα, λές κ' εἶτανε ἴδια ἡ μάνα της! Κρίμα στὸ πλοῦτος καὶ στὴν ἀρχοντιά τους.

— Φλώρα, Φλώρα...

Φώνηζε ἡ δεσποινίς σκυμμένη ἀπ' τὸ παράθυρον τοῦ τρίτου παρτιμέντου.

— Ποῦσαι μωρὴ Φλώρα;

Λίγο προητέρως εἶτνε καθισμένη στὸ πιάνο ἡ δεσποινίς καὶ χτυποῦσε μὲν ἀγνωστὴ συμφωνία, ποῦ τὴν ἔκανε πιά ἀγνωστὴ τὸ ἄψυχο, τὸ ψεύτικον παιζιμὸ. Ἡ γειτονία καθὲ τὸσο βούλωνε ταῦτιά της ἀπ' τὶς φωνὰς μάννας καὶ κόρης· σεργιῶνι γονόντουσαν καὶ καθὲ φορὰ, ποῦ βγαίνανε ὅζω, οἱ γειτόνισσες τὶς δειχνανε καὶ λέγανε:

— Κρίμα στὸ βιό. Ἀμ ὅπου τόχει, ζάβαλη, ἀπὸ γεννησιοῦ του...

— Πιάνά καὶ δασκάλες τοῦ κάκου, ἔλεγεν ἄλλη γειτονίσσα. Τῆς δεσποινίδος ἡ γλώσσα πάντα ἴδια θάβαι.

Κεῖνη τὴν ἡμέραν ἡ δεσποινίς εἶχε τὰ νεῦρα

της. Πότε στὸ πιάνο ξεθύμινε, πότε στὴ Φλώρα τὴ δουλά τους, κοριτσόπουλον δεκαπέντε χρονῶν. Τόσες φορὲς τὴν ἀνέβηκε ἀπ' τὸ πλυσταριὸν γιὰ νὰ τὴν βρῇ καὶ πάλι τὴν ξανακῶνιζε.

— Φλώρα, Φλώρα, ποῦσαι μωρὴ;

Κι ὅσο δὲν ἀκούγε ἡ Φλώρα, τόσο τὴν πιάνανε τὰ νευρικά της καὶ στρίγγιζε.

Καμμιὰ φορὰ ἡ Φλώρα τὴν ἀκούσε ἀνσκούμωμένη ὅπως εἶτανε, μὲ τὴν ἄσπρη τσεμπέρην στὸ κεφάλι, πρόβαλεν ἀπ' τὴν πόρταν τοῦ πλυσταριοῦ, γιὰ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Μέσα στὸν καπνὸν τὸν κατὰμαυρον, ποῦ ξορμούσε ἀπ' τὴν στενὴν πορτοῦλα, ἔβγαλε τὸ μικρὸν τῆς κεφαλῆς μὲ τὰ δακρυσμένα, τὰ κοκκινισμένα μαῦρα ματάκια της.

— Ὅριστε, κυρία.

— Νὰ χωρίσης στὰ δύο, Παναγία μου. Τί κά νεις μωρὴ καὶ δὲν ἀκούεις;

— Ἐβγάινω τὰ ροῦχα, κυρία.

— Τσακίτου γρήγορα νὰ μοῦ πᾶς ἕνα γράμμα στὸ κιβώτιον.

Τὸ κακόμοιρον τὸ κορίτσι ἀναγκάστηκε πάλι ν' ἀφήσῃ τὴν μπουγάδα στὴ μέση. Κατέβηκε τὸ ἄσπρο της φουστανάκι, ποῦ τόχε ἀνασηκωμένα, γιὰ νὰ μὴν τὸ λερώσῃ, σκούπισε τὰ μάτια της, ποῦ τρέ-

χανε ἀκατάπικτα πὸ τὸν καπνὸν καὶ πεταχτὴ βρέθηκε μπροστὰ στὴν δεσποινίδα.

— Μούρθε, εἰ;

— Μὰ, κυρία...

— Σκασμός· πᾶς τοῦτο τὸ γράμμα καὶ ρίχ' το στὸ γραμματοκιβώτιον. Τῆρα καλὰ, κακομοῖρα μου, μὴν ἀργήσης.

Τὸ κορίτσι, ἀπ' τὸ φόβον τοῦ, πᾶς κουτρούβλια τὶς σκάλες καὶ σὲ μιὰ στιγμὴν βρέθηκε στὸ δρόμον, συλλαβίζοντας τὸ πανώγραμμά:

«Κύριον Παναγιωτῆ Πασκίδη, φοιτητὴ...» ἂ, γιὰ τὸ λεγόμενο.

Τί ἐκδιαντροπία, Παναγία μου—συλλογιζότανε ἡ Φλώρα—τί ξετσιπώσῃ! νὰ τὸν μπάζῃ στὸ σπῖτι μὲρα μεσημέρι καὶ τὰ μεσάνυχτα!

Τούτες τὶς ντροπὲς δὲν τὶς ξέρανε στὸ χωριὸν της. Μιὰ βρέθηκε νὰ τὶς κἀνῃ, ἀπ' τὸν καιρὸν ποῦ στήθηκε ὁ κόσμος, ἡ Ἀρχὸντος τῆς Παναγιῆς, καὶ τὰ δέξοντά της τὴν κάμανε μπουκιές.

Νὰ μπορούσε νὰ βάλῃ τὴν δεσποινίδα στὸν καλὸ δρόμον, τί χαρὰ! Μὰ ἔλα πάλι ποῦ δὲν ἔπαρνε κουθέντα. Ἡ δεσποινίς οὔτε μάννα γροῖκαε, οὔτε πατέρα· τὸν ἀδερφὸν της φρόδανε, μὰ κείνος δὲν ἤξερε τίποτις. Ἀσε πιά ποῦ καὶ αὐτὸς εἶτανε γυ-